



Sygdomslære - kirurgi 5. semester

6 lektioner



Gastroenterologi

Esophagus -symptomer

Hyppige:

- Dysfagi: synkebesvær.
- Pyrosis: halsbrand.
 - 40% af befolkningen mindst 1 gang om måneden.
- Ructus: opstød.
- Regurgitation: opbringning af spyt/føde.
- Epigastriske smerter.

© Christian L. Carranza

Esophagus - symptomer

Sjældnere:

- Smertefuld synkning.
- Brystsmerter.
- Globulusfornemmelse.
- Hæshed.
- Hoste/ekspektoration.
- Kvalme.
- Hikke.

© Christian L. Carranza

Esophagus - undersøgelser

Røntgenus.: stenose, dilatation, divertikler.

Endoskopi: direkte iagttagelse, biopsi,
behandling (skleroterapi, dilatation).

pH-måling: gastroesophageal refluks.

Manometri: sphinkterfunktion.

© Christian L. Carranza

Atresia esophagi

Definition:

- En del af esophagus mangler. Evt. fistel til trachea.

Ætiologi:

- Medfødt.

Symptomer:

- Respirationsproblemer => cyanoseanfaldf.

Diagnose:

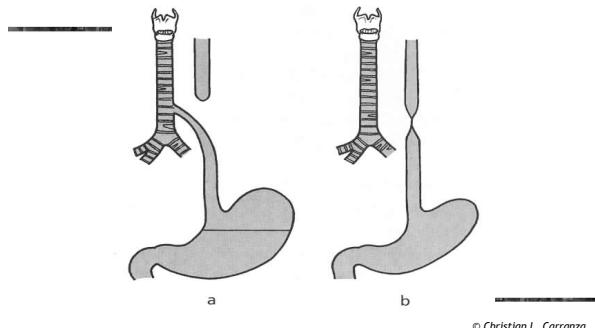
- Røntgenkontrast us., esophagoskopi.

Behandling:

- Operation.

© Christian L. Carranza

Atresia esophagi



Diverticulum esophagi

- Definition:**
- Udposning mellem pharynx og esophagus.
- Ætiologi:**
- Medfødt.
- Symptomer:**
- Tryksymptomer, retention af føderester, ildelugtende opgylpninger.
- Diagnose:**
- Røntgenkontrast us., esophagoskopi.
- Behandling:**
- Operation.

© Christian L. Carranza

Diverticulum esophagi Røntgenkontrast us.

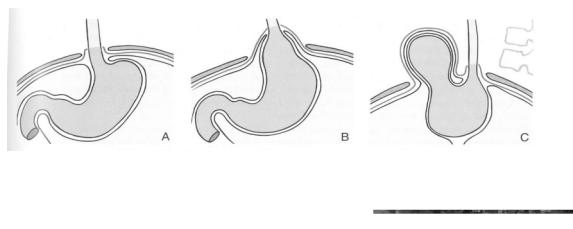


Hernia hiatus esophagi

- Definition:**
- En del af ventriklen poser sig op i thorax.
- Inddeling:**
- Glidehernie.
 - Paraeophagealt.
- Symptomer:**
- Glidehernie: refluksympt. (sure opstød, halsbrand, retrosternale smørter, forværring liggende).
 - Paraeophagealt: trykkende smørter, inkarceration.
- Diagnose:**
- Røntgen us., esofagogastroskopi, pH- og trykmåling.
- Behandling:**
- Operation (Nissen), syreneutraliserende, syresekretionshæmmende.

© Christian L. Carranza

Hernia hiatus esophagi



Gastroesophageal refluksygdom og Esophagitis

- Definition:**
- Tilbageleb af mavesyre til spiserøret.
- Forekomst:**
- Meget hyppig. 40% oplever symptomer mindst en gang om måneden.
- Ætiologi:**
- Svekkelse eller mangefuld koordinering af lukkermusken.
 - Glidehernie.
- Symptomer:**
- Pyrosis (efter måltid), sure opstød (evt. natligt), brystsmerter, hæmatemese, melæna.
- Diagnose:**
- Esofagogastroskopi, blodprøver, PPI prøvebehandling, pH- og trykmåling.
- Behandling:**
- Almene råd, syreneutraliserende, syresekretionshæmmende.
- Komplikationer:**
- Striktur, dysfagi, regurgitation.
 - Barrets esophagus (metaplasie).

© Christian L. Carranza

Gastroesophageal refluksygdom og Esophagitis

Almene råd:

- Spis små hyppige måltider. Undgå fødeindtagelse før sengetid.
- Begräns fedte spiser.
- Begräns eller undgå alkoholindtagelse og tobaksrygning.
- Hæv hovedgærdet på sengen med 15-25 cm. ved natlig refluks.
- Undgå bevægelser der medfører refluks, f.eks. foroverbøjning.

Andre former for esophagitis:

- Alkoholisk esophagitis: Indtagelse af alkohol.
- Tilbageløb af galde.
- Korrosiv esophagitis: ætningsskader.
- Fastsiddende tabletter.

© Christian L. Carranza

Achalasia esophagi

Definition:

- Fejlfunktion af den funktionelle cardiasphincter.

Symptomer:

- Synkebesvær og opkastninger.

Diagnose

- Røntgenkontrast us., esophagoskopি.

Behandling:

- Dilatation, operation.

Diff. Diagnoser:

- Esophaguspasmer: beh. med nitroglycerin, calciumblok.

© Christian L. Carranza

Achalasia esophagi Røntgenkontrast us.



© Christian L. Carranza

Stenosis esophagi

Definition:

- Struktur af esophagus.

Ætiologi:

- F.eks. esophagitits, ulceration, aetsninger mm. med efterfølgende struktur.

Symptomer:

- Dysfagi, opkastninger.

Diagnose

- Røntgenkontrast us., esophagoskopি.

Behandling:

- Endoskopisk dilatation. Operativ resektion.

© Christian L. Carranza

Varices esophagi

Definition:

- Åreknuder på veneplekserne distalt i esophagus.

Ætiologi:

- Levercirrhose => portal hypertension.

Symptomer:

- Voldsomme blodige opkastninger.

Diagnose

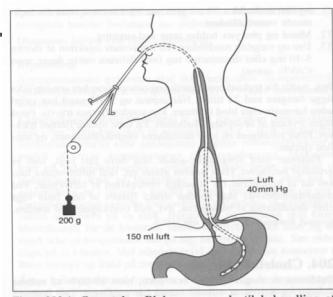
- Esophagogastroskopi.

Behandling:

- Akut esophagogastroskopi med sklerosering. Sengstaken-Blakemore sonde.

© Christian L. Carranza

Sengstaken-Blakemore sonde



Figur 203.1. Sengstaken-Blakemore sonde til behandling af blodende oesophagusvaricer: korrekt anvendelse af sonden.

© Christian L. Carranza

Fremmedlegemer

Definition:

- Accidental eller bevidst intagelse af fremmedlegeme.

Symptomer:

- Afhængig af fremmedlegemets størrelse. Dysfagi, spytflod.

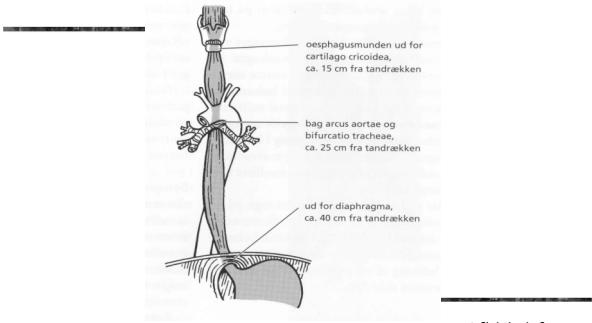
Diagnose

- Anamnese. Røntgen +/- kontrast.

Behandling:

- Naturlig passage. Endoskopisk fjernelse.

Esophagus snævre steder



© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Fremmedlegeme - Røntgenkontrast us.



Fig. 278. Stor kodklump i oesophagus med manglende kontrastgennemslab.

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Esophagus - opsummering

- Atresi - Achalasi ?
- Årsager til stenose ?
- Hvad kan røntgenkontrast us. af esophagus bruges til ?

Ventrikkel og duodenums sygdomme

- Gastritis og duodenitis.
- Ulcus ventriculi og duodeni.
- Stenosis pylori congenita.
- Dyspepsi.

Ventrikkel og duodenum - symptomer

- Dyspepsi: ubehag i øvre GI.
- Smærter i epigastriet.
- Kvalme og opkastninger.
- Halsbrand / pyrosis.
- Hæmatemese: blodig opkastning (rødt eller kaffegrumsagtige).
- Melæna: sort blodig afføring.
- Hæmatokesi: rød blodig afføring.

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Ventrikkel og duodenum - undersøgelser

Røntgenus.: kontrast (ulcus, cancer, ventrikkelretention).

Endoskopisk us.: visuel diagnosticering (ulcus), biopsitagning (ulcus, cancer).

Syresekretions us.: sjældent benyttet kun aklorhydri.

© Christian L. Carranza

Gastritis og duodenitis

Definition:

- Inflammation i ventrikkel eller duodenum.

Ætiologi:

- Farmaka. Galderefluks. Helikobacter pylori. Akut alkoholindtagelse.

Symptomer:

- Dyspepsi.

Diagnose

- Gastroduodenoskopi ± biopsi.

Behandling:

- Elimination af provokerende faktorer.

© Christian L. Carranza

Ulcus ventriculi og duodeni

Definition:

- Sår i slimhinden af duodenum, præpylorisk eller i corpus ventriculi (curvatura minor).

Forekomst:

- DK: 7500 UD, 2500 UV. Hyppigere hos mænd.

Ætiologi:

- NSAID, tobak, "mavesyre", Helicobacter pylori, Zollinger-Ellisons syndrom (gastrin).

Symptomer:

- Epigastrielle smertor
 - Ulcus duodeni: 2-3 timer efter fødeindtagelse, samt midt om natten.
 - Ulcus ventriculi: 15-30 min. Efter fødeindtagelse.
- Årstidsvariationer: + ved Ulcus duodeni, - ved Ulcus ventriculi.
- Vægttab ved Ulcus ventriculi. Vægtøgning ved Ulcus duodeni.
- Opkastning.

© Christian L. Carranza

Ulcus ventriculi og duodeni

Diagnose:

- Gastroduodenoskopi med biopsi (H. Pylori 95% ved UD, 50-60% ved UC). Pusteprøve.

Behandling:

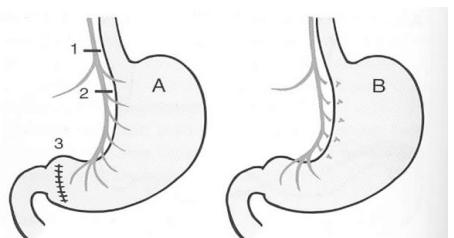
- Kombinationsbehandling: protonpumpehæmmer + amoxillin + metronidazol i 7 dage.
- Helicobacter negative sår: protonpumpehæmmer i 4 uger.
- Kirurgisk: vagotomi, subtotal gastrektomi.

Komplikationer:

- Blødning, anæmi, perforation eller stenose.

© Christian L. Carranza

Ventrikkel vagotomi



© Christian L. Carranza

Stenosis pylori congenita

Definition:

- Fortykelse af pylorusmuskulaturen.

Ætiologi:

- Medfødt. Hyppigere hos trisomi 21.

Symptomer:

- Eksplasive opkastninger hos nyfødte.

Diagnose:

- Anamnese.

Behandling:

- Gennemskæring af muskelringen.

© Christian L. Carranza

Ventrikkelretention - operation

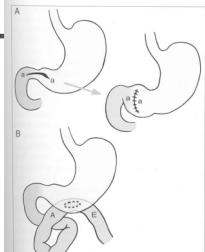


Fig 7.6. Drainageoperation ved ventrikkelretention. A: Den hypogastric anastomotiske gastroplastik. B: En gastronentransfusionsoperasjon (GEA) hvor afferente bølge A og effrente E. En GEA anlegges vanligvis så dobbelt som muligt på ventriklen og på bagiden.

© Christian L. Carranza

Ventrikkel og duodenum - opsummering

- Årsager til gastrit?
- Smerter i forhold til indtagelse af føde?
- Udredning af øvre GI blødning?
- Eksplasive opkastninger hos nyfødte?

© Christian L. Carranza

Pancreas - symptomer

- Ukarakteristiske stærke smerter.
- Steatoré.
- Icterus.

© Christian L. Carranza

Pancreas - undersøgelser

- Blodprøver: Se-amylase, blodsukker.
Ultralydsskanning: tumor, cyster, dilaterede galdeveje.
Biopsi: UL vejledt, ERCP.
ERCP: galdesten, tumor i papilla vateri.
CT: pancreascyste, infiltrerende tumor.

© Christian L. Carranza

Pancreas sygdomme

- Pancreatitis acuta.
- Pancreatitis chronica.
- Hormonproducerende tumorer.

© Christian L. Carranza

Pancreatitis acuta

- Definition:
 - Akut indsættende inflammatorisk proces i pancreas.Forekomst:
 - Incidens 1500 tilfælde/år.Ætiologi:
 - Alkoholindtagelse (45%), galdesten (30-50%), hyperparathyreodisme, hyperlipidæmi, idiotpatisk.Symptomer:
 - Smerter i epigastriet. Kvalme, opkastning, feber, peritonitis.Diagnose:
 - Forhøjet Se-amylase (minimum x3). CT, ultralyd.Behandling:
 - Symptomatisk. ERCP.Komplikationer:
 - Pancreascyste (20%), pancreasabsces, metabolisk forstyrrelse, organsvigt.

© Christian L. Carranza

Pancreatitis chronica

Definition:

- Kronisk betændelse i pancreas.

Forekomst:

- Incidens 500 tilfælde/år.

Ætiologi:

- Alkoholisme (60-70%), hyperkalcæmi (10%), hyperlipidæmi, idiopatisk (25%).

Symptomer:

- Steatoré. Kroniske smerter i epigastriet og ryggen, med forværring efter måltid.
Vægtab.

Diagnose:

- MRP, ultralyd, røntgenoversigt abd., CT.

Behandling:

- Operation uden gode resultater. Transplantation på forsøgsstadiet.

Komplikationer:

- Nedsat livskvalitet, fibrose, skrumpning, forkalkning, stenoze, diabetes, cyster, pancreascancer.

© Christian L. Carranza

Pancreas - opsummering

Hvilken blodprøve er forhøjet som tegn på pancreassygdom ?

Vigtigste årsager til pancreatit ?

Diagnosticering af pancreatit ?

© Christian L. Carranza

Tyndtarmens sygdomme

- Diaré
- Malabsorption
- Morbus Crohn
- Islaemisk tyndtarmslidelse
- Meckels divertikel

© Christian L. Carranza

Tyndtarmen - symptomer

- Diaré.
- Steatoré.
- Vægtab.
- Malabsorption.

© Christian L. Carranza

Tyndtarmen - undersøgelser

Røntgenus.: kontrast (tyndtarmspassage),
oversigt over abdomen.

Endoskop: Kamerapillen.

© Christian L. Carranza

Diaré

Definition:

- Hyppig afgang af tynd fæces >200g/døgn.

Inddeling:

- Akut: Mindre end to ugers varighed. Oftest infektionsbetinget.
- Kronisk: Mere end to ugers varighed. Vandig eller inflamatorisk.

Ætiologi:

- Forstyrrelser i vand- og elektrolytbalance. Osmotisk, sekretorisk, skadeforårsaget, motilletsforstyrrelse eller mangelfuld absorption af galdesyrer..

Symptomer:

- Tynd afgang, blodig, slimet, fedtholdig.

Diagnose:

- Fæcesundersøgelse, D+R.

Behandling:

- Mod grundlidelse. Stoppende medicin.

© Christian L. Carranza

Diaré

Steatoré:

- Cöliaki
- Kronisk pancreatitis
- Galdevejsobstruktion
- Leverlidser
- Bakteriel overvækst

Inflammatorisk:

- Clostridium difficile
- Collitis Ulcerosa
- Crohn's
- Cancer coli et recti
- Diverticulitis
- Stråleenteropati
- Iskæmisk colitis
- Ampbedysenteri

Vandig diaré:

- Colon irritable
- Laktosemalabsorption
- Laksantlamisbrug
- Alkoholmisbrug
- Medikamentel diaré
- Bakteriel overvækst
- Diabetes mellitus
- Kolagen diaré
- Thyreotoksikose
- Tarmresektioner

Malabsorption

Definition:

- Nedsat optagelse af fødens bestanddele.

Diagnose:

- Blodprøver (hb, albumin, jern, transferrin, ferritin, vitaminer, koag fakt., elektrolytter, calcium, magnesium, zink).

Typet:

- Laktosemalabsorption: Utilstrækkelig laktaseaktivitet. 2-5% af DK befolkning.
Symptomerne er diaré, luftdannelse, mavekneb.
- Cöliaki: Atrofi af tyndtarmssvilli, der normaliseres på glutenfri dæt.
Prævalens DK 50/100000. Immunologisk reaktion på gliadinindhold.
Symptomerne er diaré, vantrivsel, steatoré, vægtab, træthed, vækstretardering, mavekneb, luftdannelse evt. obstipation. Undersøgelse ved biopsier Behandlingen er diætomlægning.
- B-12 mangel.
- Galdesyremangel

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Iskæmisk tyndtarmslidelse

Definition:

- Arteriosklerotisk betinget nedsat blodforsyning.

Symptomer:

- Mesenteriel angina (1/2-1 time efter måltid). Vægtab og opkastninger.

Diagnose:

- Arteriografi.

Behandling:

- Kirurgi (fjernelse af forsnævring, fjernelse af tarm).

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Mb. Crohn

Diagnostiske kriterier:

1. Symptomer (mindst tre måneder).
2. Positive endoskopi- eller røntgenfund.
3. Absces eller fistel.
4. Histologifund.

Minimum 2 af 4 kriterier skal være opfyldt.

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Meckels divertikel

Definition:

- Divertikel på tyndtarmen (1-4% af bef.).

Symptomer:

- Symptomfri (oftest).
- Diverticulitis (som appendicitis).

Diagnose:

- Tarmpassage.

Behandling:

- Kirurgi med fjernelse af divertiklet.

Tyndtarmen - opsummering

- Undersøgelser af tyndtarmen ?
- Behandling af Mb. Crohn ?
- Hvad er abdominal angina ?

Appendix, colon og rectum Sygdomme

- Appendicitis acuta
- Colitis ulcerosa
- Diverticulosis og diverticulitis coli
- Polypus coli
- Ileostomi og kolostomi

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Colon, rectum og analregionen Symptomer

- Blødning.
- Slimafgang.
- Diaré/obstipation.
- Periodevise smerter.

Colon, rectum og analregionen Undersøgelser

Inspektion: anoskopi, rektoskopi, sigmoideiskopi, coloskopi.

Palpation: rektal eksploration.

Biopsitagning.

Røntgen: kontrast (evt. dobbeltkontrast).

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Obstipation

Definition:

- Afføringsafgang mindre end 3 gange om ugen.

Forekomst:

- 1 % af befolkningen.

Ætiologi:

- Idiopatisk evt. utilstrækkelig væske og kostfibre. Andre f.eks. i forbindelse med sygdom eller moderat motionsniveau.

Symptomer:

- Ubehag, tyngdeformennelse, smertefuld luftdannelse

Diagnose

- Blodprøver.

Behandling:

- Laksantia, væske, kostfibre og motion.

Colon irritabile

Definition:

- Vekslende afføringsmønster og abdominale smerter i over 3 måneder.

Forekomst:

- 10-20% af den voksne befolkning.

Ætiologi:

- Ukendt. Abnorm motorisk aktivitet.

Symptomer:

- Vekslende afføringsmønster, meteorisme, borborygmi.

Diagnose

- Blodprøver (Hb, CRP, væsketal, albumin).

Behandling:

- Væskeindtag, kaffe, the, motion.

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Appendicitis acuta

Definition:

- Inflammatorisk tilstand i Appendix vermiformis (10% af bef.).

Ætiologi:

- Aflukning med fækalknolde eller slimhindeødem.

Symptomer:

- < 24 timer. Kvalme, opkastning, smærter hø. fossa, flatus- og afføringsstop evt. diaré. Moderat temperaturstigning.

Diagnose

- Observation og udelukkelse af diff. diagn. Ultralydsundersøgelse.

Behandling:

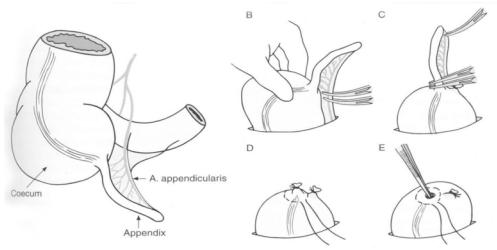
- Operation.

Komplikationer:

- Perforation (periappendikulær absces, peritonitis).

© Christian L. Carranza

Appendicitis acuta Operation



© Christian L. Carranza

Colitis Ulcerosa

Definition:

- Inflammatorisk sygdom afferende slimhinden i tyktarmen og rektum.

Ætiologi:

- Autoimmun.

Symptomer:

- Proctitis: blodig diarré og smærter.
- Fulminant: træthed, anæmi.
- Kronisk, enkeltsætende eller fulminant forløb.

Diagnose:

- Rektoskopi, koloskopi, rgt. af kolon. Biopsi.

Behandling:

- Glukokortikoid, salazosulfapyridin, azathioprin. Operation.

Komplikationer:

- Kronisk hepatitis, arthritis, skleritis, exanthem. Risiko for cancer. Toksisk megacolon.

© Christian L. Carranza

Colitis Ulcerosa Diagnostiske kriterier:

- Symptomer (mindst to uger eller to episoder).
- Positive rektoskopifund.
- Positiv koloskopi eller rgt. af colon og normal tyndtarmspassage.
- Histologifund.

- Minimum 3 af 4 kriterier opfyldt.

© Christian L. Carranza

IBD / KIT

TABLE 13-1 Comparison of the Pathologic Features in the Colon of Crohn Disease and Ulcerative Colitis

Lesion	Crohn Disease	Ulcerative Colitis
Macroscopic		
Thickened bowel wall	Typical	Uncommon
Luminal narrowing	Typical	Uncommon
"Skip" lesions	Common	Absent
Right colon predominance	Typical	Absent
Fissures and fistulas	Common	Absent
Circumscribed ulcers	Common	Absent
Confluent linear ulcers	Common	Absent
Pseudopolyps	Absent	Common
Microscopic		
Transmural inflammation	Typical	Uncommon
Submucosal fibrosis	Typical	Absent
Fissures	Typical	Rare
Granulomas	Common	Absent
Crypt abscesses	Uncommon	Typical

© Christian L. Carranza

Diverticulosis og diverticulitis coli

Definition:

- Udposninger i slimhinden gennem colons muskellag (hyppigst sigmoideum).

Ætiologi:

- Erhvervet (kost, miljø?).

Symptomer:

- Symptomfrie undt. ved komplikationer.
- Diverticulitis: feber, ømhed i ve. fossa.

Diagnose:

- Rgt.us., ultralyd, endoskopisk us.

Behandling:

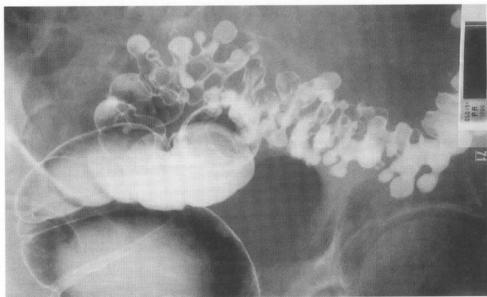
- Operation. Konservativ beh. med antibiotika ved høj temperatur.

Komplikationer:

- Bledning, perforation med peritonit, absces eller fistel. Stenose.

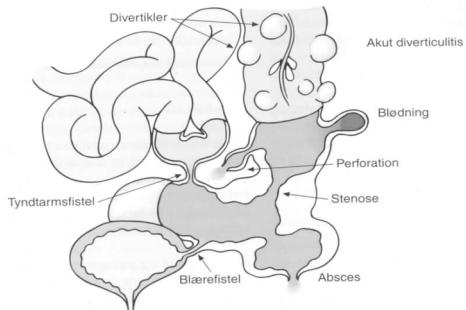
© Christian L. Carranza

Diverticulosis coli - Røntgenkontrast us.



© Christian L. Carranza

Diverticulitis coli - Komplikationer



© Christian L. Carranza

Polypper og polypose

Definition:

- Prominenser af slimhinden oftest i colon og rectum.

Forekomst:

- 25-30% ved 75-år.

Inddeling:

- Polypose, hvis > 100 stk.
- Tubulære, tubulovilløse og villøse.
- Dysplasigrad let, moderat eller svær.
- Familier adenomates colonpolypose (profilaktisk proktokolektomi).

Symptomer:

- Symptomfri, koliksmarter, blødning, slimssekretion.

Diagnose:

- Rektoskopi, koloskopi, biopsi.

Behandling:

- Koloskopisk polypektomi.

Komplikationer:

- Prolaps.

© Christian L. Carranza

Ileostomi og kolostomi

Indikationer:

- Temporær: colon perforation, colon ileus, colitis, svær tyndtarmspåvirkning ved peritonitis, lav rectum kirurgi.
- Blivende: rectum ekstirpation, Mb. Crohn, collitis eller familiær polypose.

Højde:

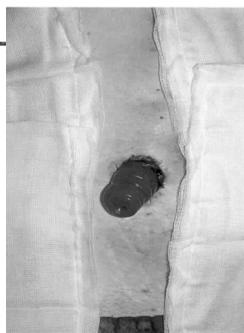
- Ileostomi: mindst 3 cm.
- Kolostomi: hudeniveau eller op til 3 cm.

Komplikationer:

- Ileus.
- Retraktion.
- Iskæmi.
- Hudproblemer.
- Lægsgener.
- Herniering og prolaps.

© Christian L. Carranza

Ileostomi



© Christian L. Carranza

Tyktarmen - opsummering

- Colon rgt. vs. koloskopi ?
- Appendicitis vs. diverticulitis ?
- Behandling af collitis ulcerosa ?
- Differentiering mellem UC og CD ?
- Udredning af anæmi og rectal blødning ?

© Christian L. Carranza

Akutte abdominaltilstænde

- G-I blødning
- Peritonitis
- Ileus
- Akut abdomen
- Abdominaltraumer

© Christian L. Carranza

Gastrointestinal blødning

- Definition:
- Blødning fra GI kanalen.
- Ætiologi:
- 75% fra øvre GI (esophagus, ventrikkel eller duodenum). 5% fra tyndtarmen. 5-20% ukendt lokalisering.
- Symptomer:
- Hæmatemese, melæna, hæmatokesi.
- Diagnose:
- Blodprøve (Hb, type, BAS).
- Behandling:
- Stabilisering af kredsløb.
 - Diagnosticerig af blødningskilden.
 - Behandling af årsagen (endosopi).
- Prognose:
- Mortalitet ved blødning på 30% indenfor 3 måneder.

© Christian L. Carranza

Gastrointestinal blødning - årsager

Esohagus	Varicer Reflux esophagitis Mallory Weiss Læsion	Colon og rectum	Analsgomme Tumorer Diverticulosis coli
Ventrikkel	Ulcus Tumor Varicer Haemoragisk Gastritis Portal hypertensiv gastroenteropati Karonomali	Medicinsk	Angiodysplasi Inflammatorisk tarmsygdom Antikoagulations- behandling NSAID Trombocytopeni Koagulationsfaktor- mangel
Duodenum	Ulcus		
Tyndtarm	Meckel's divertikel		

© Christian L. Carranza

Peritonitis

- Definition:
- Inflammation i peritonealhulen.
- Ætiologi:
- Kemisk eller bakterielt betinget.
- Symptomer:
- Direkte og indirekte ømhed, perkussionsømhed, slipømhed, hosteømhed, muskel defense.
- Diagnose:
- Objektiv undersøgelse.
- Behandling:
- Beh. af udløsende årsag. Operation. Antibiotika.
- Komplikationer:
- Intraperitoneal absces. Paralytisk ileus.

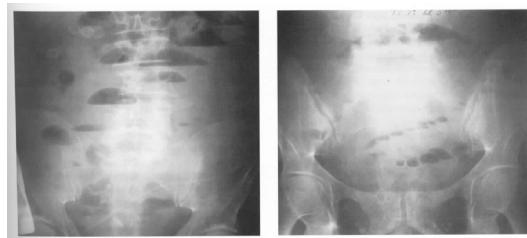
© Christian L. Carranza

Ileus

- Definition:
- Ophævet tarmassage for fæces og flatus.
- Inddeling:
- Mekanisk:
 - Tyndtarm eller colon.
 - Obstruktion eller strangulationsileus.
 - Specielle former: invagination, volvulus, hernie torkvering.
 - Paralytisk: peritonitis, hovedtraumer, ureterkolik, mm.
 - Komplet / inkomplet.
- Symptomer:
- Flatus- og afferlingsstop, turevise smørter, kvalme, opkastninger, tarmrejsning, manglende / ændrede tarmlyde.
- Diagnose:
- Rgt. oversigt over abdomen, kolonindhældning, blodprøver.
- Behandling:
- Udrrensning, rektaldræn, konservativt (ventrikelsonde), operation.

© Christian L. Carranza

Ileus - Røntgen us.



© Christian L. Carranza

Akut abdomen

Definition:

- Akut opståede abdominale smørter af varighed under 1 uge.

Ætiologi:

- Multiple.

Symptomer:

- Almen vurdering, smertevurdering, lindrende eller forværrende faktorer.
- Direkte og indirekte ømhed, perkussionsømhed, slipømhed, hosteømhed, muskel defense.

Diagnose:

- Objektiv undersøgelse, gynækologisk anamnese, urinstix, blodprøver, UL af abdomen, oversigt over abdomen, diagnostisk laparoskopি.

Behandling:

- Beh. af udløsende årsag. Operation.

© Christian L. Carranza

Akut abdomen - årsager

Voksne:

- Appendicitis, ileus, galdestenssydom, divertikelsydom, perforeret ulcus, gastroenteritis, urolithiasis, pneumoni, myokardieinfarkt.

Børn:

- Appendicitis, lymphadenitis mesenterica, urinvejsinfektion, hernier, invagination, gastroenteritis, volvulus, pneumoni.

Kvinder i den fertile alder:

- Ekstraterin graviditet, underlivsbetændelse, rumperet ovariecyste, urinvejsinfektion.

Ældre:

- Cancer, vaskulære sygdomme, medicinske årsager.

© Christian L. Carranza

Abdominaltraumer

Inddeling:

- Penetrerende.
- Stumpe.

Behandling:

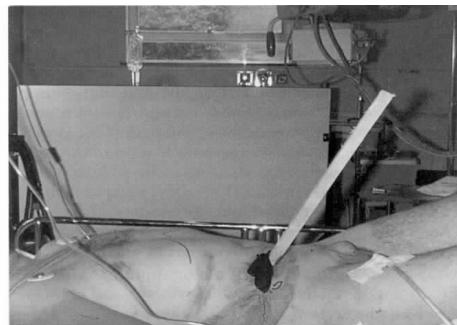
- Penetrerende: oftest ekplorativ laparotomi.
- Stumpe: observation.

Diagnose:

- Peritoneal lavage.
- Ultralyd.
- CT-skanning.

© Christian L. Carranza

Penetrerende abdominaltraume



© Christian L. Carranza

Akutte abdominaltilstænde - opsummering

- Årsager til gastrointestinal blødning ?
- 2 hovedtyper af ileus ?
- Tarmlydene ved ileus ?
- Symptomer ved akut abdomen ?

© Christian L. Carranza

Galdevejens sygdomme

- Cholezystolithiasis
- Choledocholithiasis
- Cholecystitis acuta
- Post-kolecytostomisnydrom

© Christian L. Carranza

Cholecystolithiasis

Definition:

- Galdeblæresten oftest af cholesterol (dertil galdepigment og calcium).

Forekomst:

- 5-10% af befolkningen op til 30% af ældre. 3-4 gange hyppigere hos kvinder.

Symptomer:

- Symptomfrie (80%). Akutte smerteanfald (hø. kurvatur, hø. skulder), kvalme, opkastning. Evt. provokeret af fedtholdig føde.

Diagnose:

- Ultralyd, CT, blodprøver.

Behandling:

- Medicinsk (galdesyrer), ESWL, cholecystektomi (laparoskopisk, åben).

Komplikationer:

- Cholecytitis. Gangræn og perforation. Empyem. Enterisk fistel og ileus.

Prognose:

- Mere end 90% helbredes.

© Christian L. Carranza

Choledocholithiasis

Definition:

- Mindre sten obstruerende de dybe galdeveje.

Symptomer:

- Asymptomatisk eller smørter. Icterus, kulderystelser, feber.

Diagnose:

- Ultralyd, ERCP, MR.

Behandling:

- Papillotomi og ekstraktion af sten ved ERCP. Eksplorativ operation. Perkutan transhepatisk choledocholitotripsi.

Komplikationer:

- Cholestase, cholangitis, akut pancreatitis.

© Christian L. Carranza

Cholecystitis acuta

Definition:

- Akut inflammation i galdeblæren.

Forekomst:

- 500 patienter opereres årligt.

Ætiologi:

- Længerevarende tillukning. Langvarig faste.

Symptomer:

- Smerter, feber, udfyldning under hø. kurvatur. Peritonitis. Murphys tegn.

Diagnose:

- Ultralyd, CT, blodprøver (forhøjet levertal).

Behandling:

- Cholecystektomi (laparoskopisk, åben). Perkutan UL-vejledt drænage + ERCP. Symptomatisk. Antibiotika.

Komplikationer:

- Empyema vesicæ fallae, hydrops vesicæ fallae, cholascos.

© Christian L. Carranza

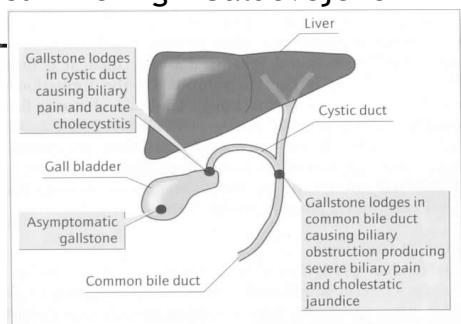
Post-kolecystektomisyndrom

Ca. 20% stadig smerteanfald efter fjernelse af galdeblæren.

Muligvis spastiske kontraktioner i galdegangen.

© Christian L. Carranza

Opsummering - Galdevejene



© Christian L. Carranza

Galdevejene - opsummering

- Lever og galdetal ?

© Christian L. Carranza

Lever og galdeveje - symptomer

- Smertes under højre kurvatur.
- Hudkløe.
- Kitfarvet afføring.
- Hepatomegali.
- Icterus.
- Porter-farvet urin.
- Spider nævi.

Lever og galdeveje - undersøgelser

- Blodprøver: bilirubin, ALAT / ASAT, bas. phosphatase, albumin, koagulationsfakt.
- Ultralydsskanning: galdesten, cyster mm.
- ERCP: galdevejssten mm.
- PTC (perkutan transhepatisk cholangiografi).
- MR-skanning: galdesten.
- CT-skanning: levertumor, galdesten mm.

ERCP - Abnorm



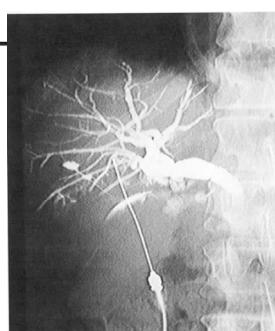
© Christian L. Carranza

ERCP - Stenfjernelse



© Christian L. Carranza

PTC



© Christian L. Carranza

Leverens sygdomme

- Cirrhosis hepatis
- Cystis hepatis
- Abscessus hepatis

Cirrhosis hepatis

Definition:

- Destruktion af leverparenkym med fibrose dannelsse.

Ætiologi:

- Alkohol, hepatitis, biliar cirrhose (primær eller sekundær).

Symptomer:

- Icterus, hepatomegali, spider nævi, hudkløe, palmart erythem, kitfarvet afføring, porterfarvet urin, ascites mm.

Diagnose:

- CT, ultralyd, biopsi, blodprøver.

Behandling:

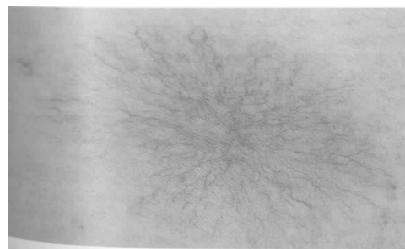
- Afhjælpe udløsende årsag. Transplantation.

Komplikationer:

- Portal hypertension med esophagusvaricer, ascites, nyresvigt, hepatsk encephalopati, underernæring, infektion, cancer.

© Christian L. Carranza

Spider nævi



© Christian L. Carranza

Gynækomasti



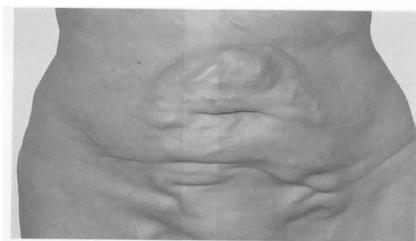
© Christian L. Carranza

Ascites



© Christian L. Carranza

Caput medusae



© Christian L. Carranza

Hepatitis

Definition:

- Sygdomme som medfører betændelse i leveren.

Ætiologi:

- Autoimmun, viral (HAV, HBV, HCV), toksisk (alkohol, medicin) og fedtphobning.

Symptomer:

- Træthed, dårlig appetit, mavesmerter, ikterus, mørk urin, lys afføring.

Diagnose:

- Blodprøver.

Behandling:

- Afhjælpe udløsende årsag, steroider, antivirale midler, n-acetylcystein.

Komplikationer:

- Leversvigt.

© Christian L. Carranza

Levercyster og -abscess

Medfodte levercyster:

- Ofte små og symptomlose.
- Symptomer => ultralydsvejledt punktur.
- Tendens til recidiv.

Ekinokokcyster:

- Importerede tilfælde.
- Kirurgisk behandling.

Leverabsces:

- Bakterier eller amøber spredt hæmatogenet.
- Sympt.: svært temperatur, icterus, nedsat leverfunktion.
- Beh.: punktur, drænage og antibiotika.

Leveren - opsummering

- Hyppigste årsager til cirrhose ?
- Alvorligste komplikationer til cirrhose ?

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

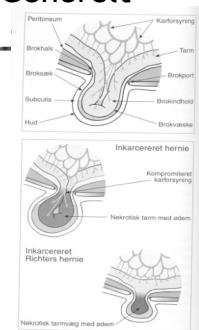
Hernier

- Hernia inguinalis
- Hernia femoralis
- Hernia umbilicalis
- Hernia linea alba
- Hernia incisionalis

© Christian L. Carranza

© Christian L. Carranza

Hernier - Generelt



Hernier - Lokalisation

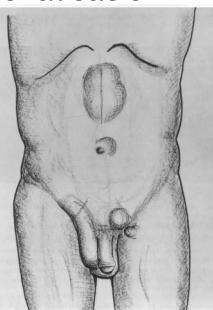
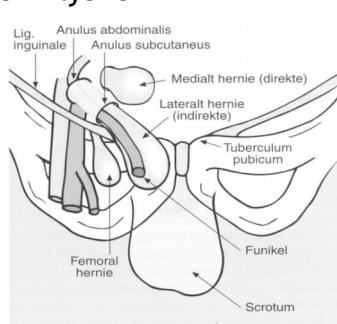


Figure 15.47 Diagram of common herniae: inguinal, femoral, indirect inguinoscrotal (right), direct inguinal and femoral (left)

© Christian L. Carranza

Hernier i lysken



© Christian L. Carranza

Hernia inguinalis

Definition:

- Lateral eller mediat inguinalhernie (lyskebrok).

Forekomst:

- Laterale udgør 66% og er hyppigere hos mænd. 20% er bilaterale.

Symptomer:

- Symptomløs frembuling i lysken, trækkende smærter, trykken.

Diagnose:

- Klinisk undersøgelse (stående, hoste, pres).

Behandling:

- Operation (åben, laparoskopisk).

Komplikationer:

- Inkarceration.

Prognose:

- Recidiv hos 3-5% efter netoperation.

Hernia inguinalis



© Christian L. Carranza

Øvrige hernier

Hernia femoralis:

- 1/3-del af hernier i lysken hos kvinder. Få procent hos mænd.

Hernia umbilicalis:

- Det medfødte (ægte) navlebrok er sjældent over 1 cm. i diameter.
Forsvinder ofte indenfor første leveår ellers operation efter 3-års alderen.

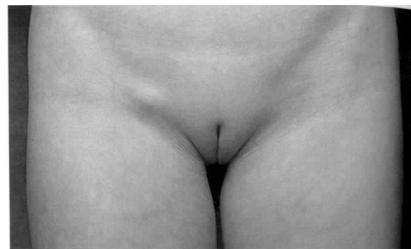
Hernia linea alba:

- Mellem navlen og proc. Xiphoideus. Ofte smertefulde. Operativ behandling.

Hernia incisionalis:

- Opstår i 5-10% af abdominale operationer. Årsagen kan være dårlig kirurgisk teknik, sårinfektion, dårlig alimentilstand, alder, metaboliske sygdomme, adipositas, kronisk bronchitis. Operativ behandling.

Hernia femoralis



© Christian L. Carranza

Hernia femoralis



© Christian L. Carranza

Hernia umbilicalis



© Christian L. Carranza

Hernia incisionalis



© Christian L. Carranza

Hernia incisionalis



© Christian L. Carranza

Hernier - opsummering

- Relativ indikation for operation af hernie ?
- Absolut indikation for operation af hernie ?

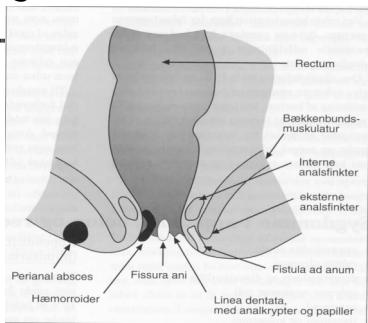
© Christian L. Carranza

Analregionens sygdomme

- Hæmorroider
- Analfissur
- Analabsces
- Analfistel
- Pilonidalcyste
- Rektalprolaps
- Analinkontinens og defækationsblokade

© Christian L. Carranza

Analregionens anatomi



© Christian L. Carranza

Hæmorroider

Definition:

- Udposning af venest plexus analt.

Forekomst:

- 20% har haft det i 40-60 års alderen.

Ætiologi:

- Obstipation, levercirrhose, graviditet.

Inddeling:

- Grad 1: Interne hæmorroider, der kun kan ses ved endoskop.
- Grad 2: Prolaps i forbindelse med defækation, men reponeres spontant.
- Grad 3: Prolaberende hæmorroider, der kan reponeres digitalt.
- Grad 4: Permanent prolaberende hæmorroider, der ikke lader sig reponere.

Symptomer:

- Symptomfri, frisk blødning (kummesprøjt), urenhed (soiling), kløe, udslæt, smærter, hævelse.

Diagnose:

- Rektal inspektion, anoskopi.

Behandling:

- Ligatur/elastik (McGivney), sklerosende injektion, operation.

© Christian L. Carranza

Hæmorroider



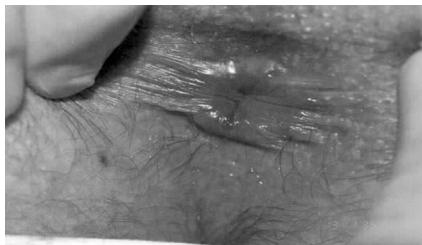
© Christian L. Carranza

Analfissur

- Definition:**
- Rift ved anus.
- Forekomst:**
- Børn og yngre.
- Ætiologi:**
- Ukendt.
- Symptomer:**
- Smærter, soiling, kløe, blødning.
- Diagnose:**
- Inspektion, anoskopi.
- Behandling:**
- Diæt, laksantia, Diltiazem/Nitroglycerin creme, operation

© Christian L. Carranza

Analfissur



© Christian L. Carranza

Analabces

- Definition:**
- Abcesser i analregionen.
- Inddeling:**
- Perianale og iskiorektale udgør 80%.
- Symptomer:**
- Tiltagende smærter over 3-5 dage, rødme, hævelse, sepsis.
- Diagnose:**
- Klinisk undersøgelse, anoskopi, rektal UL (TRUS), CT.
- Behandling:**
- Kirurgisk drænage, skyldning, antibiotika.

© Christian L. Carranza

Perianal absces



© Christian L. Carranza

Analfistel

- Definition:**
- Falsk forbindelse fra huden perianalt til analkanalen eller rektum.
- Ætiologi:**
- Komplikation til tidlige perianal abces. Crohn's.
- Symptomer:**
- Sekretion, perianal irritation, kløe, recidiverende abcesser.
- Diagnose:**
- Sondering, rektal ultralyd (TRUS), MR.
- Behandling:**
- Kirurgi, Seton-tråd, skyldning.

© Christian L. Carranza

Incontinentia alva

Definition:

- Mangelfuld evne til at holde på fæces.

Inddeling:

- Nedsat anal sensibilitet og sphinkterinsufficiens: pludselig afgang af fæces.
- Motilitetsforstyrrelser og sphinkterinsufficiens: imperativ afføringstrang.
- Sterkoral diaré og sphinkterinsufficiens: konstant siven af tynd afføring.

Symptomer:

- Ufrivillig afføringstrang.

Diagnose:

- Anamnese, anoskopi, sigmodeiskopi, rektal UL (TRUS).

Behandling:

- Laksantia, motilitethæmmende midler, operativ reparation af sphinketerskader, tarmskylnings.

© Christian L. Carranza

Prolapsus recti

Definition:

- Fremfald af rektum gennem anus medinddragende alle tarmens lag (ellers analprolaps).

Forekomst:

- Især børn og ældre.

Ætiologi:

- Svækkelse af støttevævet.

Symptomer:

- Følelse af mangelfuld tømning af tarmen, klinisk undersøgelse.

Diagnose:

- Klinisk undersøgelse, defækografi.

Behandling:

- Operation.

© Christian L. Carranza

Anal- / rektalprolaps



© Christian L. Carranza

Analregionen - opsummering

- Undersøgelser for frisk blødning pr. rektum ?
- Behandling af hæmorroider ?
- Behandling for pilonidalcyste ?

© Christian L. Carranza

Litteraturliste:

Schulze S, Schroeder T, "Basisbog i Sygdomslære" (2005).
Schulze S, Schroeder T, "Basisbog i Medicin & Kirurgi 1. udg." (1998).
Bertelsen S, Frimodt-Møller C, Ipsen T, Kehlet H, "Kirurgi 1" (1996).
Cuschieri A et. a. "Clinical Surgery" (1996).

www.carranza.dk



© Christian L. Carranza